such as creativity, visual elements, aesthetic perception, visual literacy. In this context, it is stated that creative qualities, as more important signs of the professional development of a future designer, influence creative self-realization, self-organization, the development of aesthetic views, and therefore the formation of aesthetic consciousness; visual elements are the basis for creating a composition and play a significant role in creating aesthetically appealing and meaningful works of art or design; aesthetic perception, aesthetic evaluation and creative interpretation for future designers are necessary components for understanding phenomena and subjects in the professional education system; visual literacy determines the perception of the visible environment at the same time as the future designer's ability to aesthetically perceive, use and interpret visual images, express thoughts, emotions, meanings, and aesthetically consciously produce them in the information and communication space. Attention is focused on the fact that for designers, acquired knowledge in the field of art activates aesthetic awareness; can serve as a source of creativity that encourages thinking outside the box, experimenting with new ideas and expanding aesthetic awareness within design; encourage the development of critical thinking, which is an integral component of aesthetic consciousness. It was concluded that in the realities of today's changing information and communication space, modern professional education in the formation of the aesthetic consciousness of future designers should focus on the aesthetic orientation of educational programs. We consider the introduction into the educational process of educational components with a focus on digital aesthetics for the design of aesthetically attractive websites, visual content, and e-learning platforms to be a promising direction; active use of multimedia tools based on video, graphics, animation and interactive modeling; focusing on visual literacy through visual media, interpretation of works of art and creation of new design projects taking into account traditional aesthetic ideas and trends of modern design; introduction of creative approaches, activation of the processes of critical thinking and aesthetic awareness as a means of forming the aesthetic consciousness of future designers.

Key words: *aesthetic consciousness, future designers, art, design, aesthetic perception, visual literacy, professional education.*

УДК 378.011.3-051:6
DOI https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.95.13

Кудря О. В., Овсій Є. Г.

ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розкриваються особливості формування компетентностей майбутніх учителів технологій. Розглядається однин із ефективних засобів формування компетентностей – проєктно-технологічна діяльність, що поєднує в собі організаційну, проєктно-технологічну, підприємницьку та інші сторони навчання. Проведено аналіз наукової літератури з метою систематизації та узагальнення даних щодо впровадження компетентнісного підходу в процесі професійної підготовки майбутніх учителів технологій.

Зазначено, що суттєвий вплив на формування проєктно-технологічної компетентності має організація навчальної діяльності здобувачів освіти під час вивчення різних навчальних предметів на засадах проєктно-технологічної діяльності. Ця компетенція є більш глобальною і складається з певного набору інших компетенцій, які формуються на різних етапах реалізації проєкту. Виокремлено компетентності, які важливо сформувати у майбутніх учителів технологій у процесі проєктно-технологічної діяльності (організаційну, проєктно-технологічну, підприємницьку) та визначено основні складові цих компетенцій.

Встановлено, що організація процесу навчання на основі проєктно-технологічної діяльності сприяє розвитку організаційної, конструкторсько-технологічної та підприємницької компетентностей. Організаційна компетентність студентів визначається їхньою здатністю планувати, організовувати та керувати роботою групи чи колективу, а проєктно-технологічна діяльність сприяє розвитку цих умінь на основі спільного розв’язання проблем, розподілу ролей та координації дій. Конструкторсько-технологічна компетентність майбутніх учителів технологій передбачає їх розуміння та вміння застосовувати конструкторсько-технологічні знання для створення нової продукції або вдосконалення існуючої. Підприємницька компетентність формується в процесі роботи над проєктами, студенти вивчають основи підприємницької діяльності, набувають навичок управління ресурсами, розробки бізнес-стратегії.

Ключові слова: *проєктно-технологічна діяльність, творчий проєкт, проєктна діяльність, проєкт, майбутній учитель технологій, компетентність, навчальна діяльність, технологічна освіта*

Сучасна система освіти адаптується до прогресивного розвитку суспільства, триває пошук нових методологічних засад для її реформування. Один із таких підходів – компетентнісний – визнається як ключовий інструмент оновлення та досягнення сучасного рівня якості в освіті.

Визначення результатів освіти в термінах компетентності передбачає їхню інтеграцію, врахування ціннісно-смислових аспектів особистості та орієнтацію на практичний розвиток. Зміщення уваги від змісту до результатів, від знань до особистісного розвитку, визначається як ключовий фактор поширення і визнання компетентнісного підходу

Одним із ефективних засобів формування у майбутніх учителів технологій компетентностей є проєктно-технологічна діяльність, яка об'єднує в собі організаційний, конструкційно-технологічний, підприємницьку та інші аспекти навчання.

Питанням формування у здобувачів освіти компетентностей засобами проєктно-технологічної діяльності присвячено увагу науковців, педагогів. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій розкривається переважно у контексті формування проєктно-технологічної, інформаційно-комунікаційної, художньо-конструкторської компетентностей. В той же час недостатньо дослідженим є питання щодо структури організаційної, конструкторсько-технологічної, підприємницької компетентностей та методики їх формування.

Аналіз літературних джерел показав, що особливості формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій засобами проєктно-технологічної діяльності вивчали Р. Білик, В. Моштук, А. Нагорна, М. Предиткевич, В. Слабко, формування інформаційно-комунікаційної компетентності – С. Цвілик, В. Гаркушевський, І. Шимкова. Розглядали у своїх працях проблематику формування в учнівської молоді компетентностей: художньо-конструкторської – В. Харитонова; проєктно-технологічної – В. Васекно, Т. Мачача, А. Тарара, Б. Терещук, В. Туташинський, О. Шаруділова; інформаційно-комунікаційної – В. Стешенко, М. Бєлікова.

Метою статті є аналіз особливостей формування у майбутніх учителів технологій організаційної, конструкторсько-технологічної та підприємницької компетентностей засобами проєктно-технологічної діяльності.

В сучасному світі, де стрімко розвиваються технології та змінюється навколишнє середовище, освіта втрачає свій статичний характер та стає більше орієнтованою на розвиток компетентностей, які є важливими для подальшого професійного успіху студентів. Компетентнісний підхід в освіті в останні роки став предметом активного осмислення в українському освітньому просторі.

Компетентність переважно розглядається як здатність застосовувати отримані знання і вміння на практиці, у повсякденному житті для вирішення тих чи інших практичних і теоретичних проблем [12; 14]. В галузі технологічної освіти О. Коберник при трактуванні поняття компетентність додає ще «…здатність до визначення шляхів і можливостей їх набуття та функціонування за допомогою свідомості і мислення [8, с. 89]. Нам імпонує підхід Дж. Равена [19] щодо виділення складових компетентності, а саме – когнітивних, афективних, вольових якостей і досвіду. Кожна складова зводиться до певних дій особистості, а саме: когнітивні – це знання, уміння, навички; афективні – настанова, емоції, стимул, цінності, ставлення; вольові – поведінкові зусилля, мобілізація енергії, настирливість; досвід – уміння братися і вирішувати справу, співпрацювати, успіх, задоволення від виконаної справи тощо.

Аналіз праць Л. Гриценко [3], О. Коберника [7; 8] та інших показав, що проєктно-технологічна діяльність в межах технологічної освіти може бути ефективним інструментом для формування у студентів компетентностей. Організація навчальної діяльності майбутніх учителів технологій під час вивчення різних освітніх компонентів на засадах проєктно-технологічної діяльності впливає безпосередньо на формування проєктно-технологічної компетентності. Ця компетентність є більш глобальною і складається з певної множини інших компетентностей, що формуються на різних етапах виконання проєктів. Зупинимось детальніше на формуванні організаційної, конструкторсько-технологічної та підприємницької компетентностей.

Організаційна компетентність у широкому розумінні розглядається науковцями як одна із складових у структурі професійної компетентності, сформованість якої дозволяє майбутній учителям належним чином організовувати як діяльність учнів, так і свою власну. Звертались до різних аспектів питання формування організаційної компетентності майбутніх фахівців Т. Гельжинська [2], Д. Молчанова та Н. Пономарьова [13], С. Пільова [12], Л. Савченко [16], Т. Терещенко [17] та інші.

Л. Савченко, Л. Бешевець відзначають, що організаційна компетентність учителя проявляється в управлінні закладом освіти, здійсненні педагогічного менеджменту, школознавстві, організації методичної роботи в закладі загальної середньої освіти, розробці педагогічних інновацій та їх упровадженні в шкільну практику, організації навчання та виховання учнів в закладах освіти [16, с. 290].

С. Пільова, ґрунтовно досліджуючи проблематику формування організаційної компетентності майбутніх учителів, визначала організаційну компетентність майбутнього вчителя як «… інтегративне особистісне утворення, що включає знання організаторської діяльності, уміння розв'язувати організаторські завдання, сформованість професійних, особистісних управлінських умінь та якостей, що дозволять йому належним чином здійснювати організаторську діяльність в майбутній професії» [12, с. 38].

Впроваджуючи метод проєктів в межах різних освітніх компонентів у навчальний процес майбутніх учителів технологій ми прийшли до висновку, що формування організаційної компетентності відбувається на основі необхідних для успішної майбутньої професійній діяльності знань, умінь та навичок, що дозволило виділити основні складові даної компетентності: управління проєктами (планування, виконання і керування проєктами від початку до кінця, що передбачає також розподіл ресурсів і контроль за виконанням завдань); налагодження комунікації та співпраці (ефективне спілкування в команді, обговорення ідей, розроблення планів дій і координування роботи інших учасників проєкту); розв'язання проблем (вирішення реальних завдань і проблем, що вимагають креативного мислення та аналітичних навичок); планування і прийняття рішень (прийняття обґрунтованих рішень, оцінювання ризиків та можливих наслідків, розвиток навичок стратегічного планування); лідерство (розвиток лідерських якостей під час керування командою та сприяння досягненню спільних цілей); аналіз та оцінка результатів (оцінювання результатів своєї роботи, виявлення сильних та слабких сторін проєктів, розвиток навичок вдосконалення власних дій на основі аналізу).

Відзначимо, що ці знання, уміння, навички є важливими для успіху в реалізації різних видів проєктів і саме проєктно-технологічна діяльність є одним із ефективних засобів формування у студентської молоді організаційної компетентності. Таким чином відбувається їх підготовка до майбутніх професійних викликів у сфері технологічної освіти школярів.

Проєктно-технологічна діяльність є потужним засобом для формування конструкторсько-технологічної компетентності. Питання конструкторської технологічної підготовки здобувачів освіти висвітлено у працях В. Курок, С. Онищенка, Л. Оршанського, Я. Матвісіва, А.Терещука, В. Ясеницького, В. Урсу та ін. [10;11]. Науковцями зазначається, що «…конструкторсько-технологічна компетенція вчителя технологій є інтегративною цілісністю знань й умінь, що зумовлює якість здійснення конструкторсько-технологічної діяльності педагога в технологічній та педагогічній сферах» [11, с. 148]. С. Ящуком виділено наступні компоненти конструкторсько-технологічної компетентності вчителя технології: графічні, технологічні та конструкторські знання, які забезпечують успішність здійснення ним професійної діяльності [18].

Сформованість конструкторсько-технологічної компетентності у майбутніх учителів технологій передбачає розуміння та вміння ними застосовувати інженерні та технологічні знання для створення нових продуктів (виробів) або вдосконалення існуючих. Таким чином, розглядувана компетентність формується в процесі проєктно-технологічної діяльності і основними складовими даної компетентності є: проєктувальне та технічне мислення (розробка проєктів з врахуванням технічних обмежень та можливостей, що впливає на розвиток технічного мислення та здатності розробляти реалістичні конструкції); розуміння технологій (обізнаність з різними технологічними процесами і конструкційними матеріалами); користування інструментами та обладнанням (використання різноманітних інструментів, пристосувань та обладнання під час технологічних процесів виготовлення виробів); уміння вирішувати проблеми (робота над проєктами спонукає до вирішення виникаючих реальних технічних проблем шляхом пошуку рішень та експериментів); тяжіння до творчості та інновацій (проєктна діяльність стимулює творчість, оскільки дає можливість розробляти й впроваджувати нові ідеї та інноваційні рішення); комунікаційні здібності (робота в команді над проєктами сприяє розвитку співпраці та обміну ідеями між учнями, що може призвести до напрацювання кращих конструкторських рішень).

Підсумуємо, що у процесі проєктно-технологічної діяльності студенти роблять практичні кроки у сфері конструкторської технологічної діяльності, що сприяє формуванню їх конструкторсько-технологічної компетентності.

Проєктно-технологічна діяльність може відігравати суттєву роль у формуванні підприємницької компетентності. На необхідність формування підприємницької компетентності у майбутніх фахівців педагогічного профілю вказували у своїх працях І. Гуменюк, О. Земка, М. Ляшенко, та інших [4; 6; 9]. Наявність підприємницької компетентності дозволяє особистості виявляти та застосовувати оптимальне поєднання ресурсів під час виробництва, впроваджувати інновації в економічний поступ суспільства, а також брати на себе певний ризик, що є необхідним для досягнення поставлених цілей. Успіх у підприємницькій діяльності пов'язаний із самоорганізованістю, діловими та особистісними якостями особистості, а також ефективністю управління бізнесом. Важливими факторами є лідерські якості, вміння комунікувати та вирішувати конфлікти, приймати рішення, працювати в команді, стимулювати й мотивувати зусилля працівників та ін.

Ю. Білова визначає підприємницьку компетентність як інтегральну психологічну якість особистості, яка проявляється в мотивованій здатності до творчого пошуку та реалізації нових ідей та дає змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному, професійному, соціальному житті. У структуру підприємницької компетентності нею введено такі якості, як толерантність, цілеспрямованість, витримка, відкритість до змін, орієнтація на розвиток і якість [1, с. 16-17].

Г. Дуткою підприємницька компетентність розуміється як «… система професійних та особистих якостей фахівця, сукупність навичок, знань, умінь, здібностей з основ підприємництва у професійній діяльності, наявність певної моделі поведінки та здатності до креативного та ефективного вирішення бізнес-завдань і реалізації нових бізнес-ідей» [5, с. 217].

Щодо трактування підприємницької компетентності в контексті підготовки майбутніх учителів технологій, то за визначенням М. Ляшенко дана компетентність розглядається як відповідна здатність людини, що об'єднує в собі знання, уміння й навички з основ підприємництва в професійній діяльності, готовність до створення власного бізнесу, здатність довести свої наукові здобутки до комерціалізації та впровадити їх у певній галузі економіки; уміння критично осмислювати й використовувати різноманітну інформацію; творчий підхід до справи, наявність певних лідерських якостей [9, с. 53].

Організація процесу навчання на основі проєктно-технологічної діяльності сприяє розвитку підприємницької компетентності та підготовці молоді до викликів сучасного світу. Визначимо основні складові підприємницької компетентності: планування та управління проєктами (процес виконання деяких проєктів включає етап створення бізнес-плану, розроблення стратегії та керування ресурсами, що є важливими навичками для підприємництва); творче мислення та інновації (робота над проєктами спонукає до розробки нових ідеї та інновацій, що є ключовим для підприємництва); навички комунікації (виконання колективних проєктів сприяє навчанню ефективно спілкуватися, переконувати та презентувати свої ідеї, що є важливим для залучення у майбутній професійній діяльності інвесторів, клієнтів і партнерів); ризик-менеджмент

(зіткнення під час проєктної роботи з різними ризиками та несподіваними ситуаціями допомагає розвивати навички ризик-менеджменту, які важливі для підприємництва); фінансова грамотність (планування бюджетів та управління фінансами проєктів допомагає розуміти фінансові аспекти підприємництва); стратегічне мислення (робота над проєктами спонукає мислити стратегічно і розвивати довгострокові плани, що є корисною для підприємництва навичкою).

Проєктно-технологічна діяльність надає майбутнім учителям технологій можливість отримати практичний досвід, який буде корисним при створенні та управлінні проєктами у майбутній професійній діяльності.

Таким чином, формування у студентів компетентностей засобами проєктно-технологічної діяльність не лише підготовлює їх до викликів сучасного ринку праці, але і сприяє їхньому всебічному розвитку. Сформованість організаційної, конструкторсько-технологічної, підприємницької та інших компетентностей підвищує їх готовність до вирішення складних завдань у різних сферах життя. Проєктно-технологічна діяльність стає майданчиком, де студенти можуть застосовувати теоретичні знання в практичних завданнях, розвивати свої техніко-технологічні та міжособистісні навички, а також виявляти підприємницький підхід до вирішення завдань.

На шляху формування організаційної компетентності студенти отримують досвід роботи в команді, розподілу обов'язків та вирішення конфліктів. Це формує їхню лідерську позицію та спроможність ефективно співпрацювати з іншими.

Конструкторсько-технологічна компетентність стає основою для розвитку практичних навичок, які студенти можуть застосовувати в сфері інженерії та технологій. Проєктно-технологічна діяльність дозволяє їм випробувати різні технічні рішення та експериментувати з новими технологіями.

Підприємницька компетентність стає невід'ємною частиною професійного розвитку студентів. Вони вчаться розробляти бізнес-стратегії, визначати ринкові можливості та ефективно управляти ресурсами.

Усі ці компетентності разом створюють цілісний підхід до навчання. Проєктно-технологічна діяльність виходить за межі традиційного навчання та сприяє створенню унікального навчального досвіду, який майбутні учителі технологій зможуть успішно використовувати в своїй професійній діяльності.

Використана література:

1. Білова Ю. А. Поняття та структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців економічного профілю. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2013. Вип. 7. С. 15–17.
2. Гельжинська Т. Я. Педагогічні умови формування організаційної компетентності майбутніх учителів технологій. *Імідж сучасного педагога.* 2018. Вип. 8(177). С. 29–32.
3. Гриценко Л. О. Методичні аспекти формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання і технологій. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2020. Випуск 3 (44). С. 106–115.
4. Гуменюк І. Формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців педагогічного профілю. *Збірник наукових праць.* Випуск 26. 2019. Частина 1, С. 52–57.
5. Дутка Г. Я. Особливості формування підприємницької компетентності у закладах вищої освіти. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки».* Випуск № 1. 2021. С. 213–223.
6. Земка О. В. Модель формування підприємницької компетентності у майбутніх учителів технологій. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 16 : Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. Вип. 29 (39). С. 110–114.
7. Коберник О.М. *Проектна технологія: теорія, історія, практика: монографія*. Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. 229 с.
8. Коберник О. М. Теоретико-методичні засади компетентнісного підходу в технологічній освіті. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми.* 2014. Вип. 37. С. 85–91.
9. Ляшенко М. Формування підприємницької компетентності у майбутніх учителів технологій. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.* Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. 2016. Вип. 9(3). С. 51–54.
10. Онищенко С. В. Конструкторсько-технологічна компетентність як компонент професійної компетентності майбутніх учителів технологій. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету.* Педагогічні науки : збірник наукових праць. Бердянськ, 2014. № 4. С. 178–185.
11. Оршанський Л., Матвісів Я., Ясеницький В., Урсу В. Моделювання процесу формування конструкторсько-технологічної компетенції вчителів технологій. *Український педагогічний журнал.* 2023. № 2. С. 147–150.
12. Пільова С. Г. *Формування організаційної компетентності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки* : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Світлана Георгіївна Пільова; наук. кер. Т. Ю. Осипова; ДЗ «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського». Одеса, 2011. 258 с.
13. Пономарьова Н. О., Молчанова Д. О. Організаційна компетентність учителя Нової української школи. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф*., Харків, 16–18 берез. 2023 р. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. С. 914–916.
14. Пригодій М. А. Використання компетентнісного підходу при підготовці майбутніх учителів до профільного навчання учнів. *Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. «Технологічний підхід у підготовці майбутніх учителів»*, (Умань, 29-30 квіт. 2011 р.)";ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та ін. Умань: ПП Жовтий, 2011. Вип. 3. С. 167–173.
15. Попова О. В., Золотухіна С. Т. Формування підприємницької компетентності студентів у процесі професійної підготовки. *Педагогіка та психологія*, 2020. Вип. 63. С. 111–121.
16. Савченко Л. О., Бешевець Л. В. Педагогічна компетентність як складова професіоналізму вчителя. *Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць* / ред. кол. : В. К. Буряк, Л. В. Кондрашова, Г. Б. Штельмах. Кривий Ріг, 2006. Вип. 15. С. 286–291.

17. Терещенко Т. С. Теоретичні аспекти формування організаційної компетентності майбутніх фахівців. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія : Педагогіка, психологія, філософія. 2016. Вип. 253. С. 285–289.
18. Ящук С. М. *Професійна підготовка магістрів технологічної освіти: теорія й методика : монографія*. Умань : ФОП Жовтий, 2015. 368 с.
19. Raven J. Competence in Modern Society. *Identification, development and implementation.*Publisher: H.K. Lewis, 1984. 251 p.

References:

1. Bilova Yu. A. (2013). Poniattia ta struktura pidpryiemnytskoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ekonomichnoho profiliu [The concept and structure of entrepreneurial competence of future specialists in the economic profile]. *Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladakh osvity* [Updating the content, forms and methods of education and upbringing in educational institutions]*, issue 7, 15–17* [in Ukrainian].
2. Helzhynska T. Ya. (2018). Pedahohichni umovy formuvannia orhanizatsiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv tekhnolohii [Pedagogical conditions for the formation of organizational competence of future technology teachers]. *Imidzh suchasnoho pedahoha* [The image of a modern teacher]*, issue 8(177), 29–32* [in Ukrainian].
3. Hrytsenko L. O. (2020). Metodychni aspekty formuvannia proiektno-tekhnolohichnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia i tekhnolohii [Methodical aspects of the formation of project-technological competence of future teachers of labor education and technology]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka* [Bulletin of the Glukhiv National Pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko]*, issue 3 (44), 106-115* [in Ukrainian].
4. Humeniuk I. (2019). Formuvannia pidpryiemnytskoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv pedahohichnoho profiliu [Formation of entrepreneurial competence of future specialists of the pedagogical profile]. *Zbirnyk naukovykh prats* [Collection of scientific works]*, issue 26, part 1, 52-57* [in Ukrainian].
5. Dutka H. Ya. (2021). Osoblyvosti formuvannia pidpryiemnytskoi kompetentnosti u zakladakh vyshchoi osvity [Peculiarities of formation of entrepreneurial competence in institutions of higher education]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho* [Bulletin of the Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytskyi]. *Seriia «Pedahohichni nauky», issue № 1, 213-223* [in Ukrainian].
6. Zemka O. V. (2017). Model formuvannia pidpryiemnytskoi kompetentnosti u maibutnikh uchyteliv tekhnolohii [Model of formation of entrepreneurial competence in future technology teachers]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova* [Scientific journal of the National Pedagogical University named after M.P. Drahomanova]. *Seriia 16 : Tvorcha osobystist uchytelia : problemy teorii i praktyky : zb. nauk. prats. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M.P. Drahomanova, issue. 29 (39), 110-114* [in Ukrainian].
7. Kobernyk O. M. (2012). *Proektna tekhnolohiia: teoriia, istoriia, praktyka: monohrafiia* [Design technology: theory, history, practice: monograph]. *Uman: PP Zhovtyi O.O.* [in Ukrainian].
8. Kobernyk O. M. (2014). Teoretyko-metodychni zasady kompetentnisnoho pidkhodu v tekhnolohichnii osviti [Theoretical and methodological foundations of the competence approach in technological education]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy* [Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems]*, issue 37, 85-91*[in Ukrainian].
9. Liashenko M. (2016). Formuvannia pidpryiemnytskoi kompetentnosti u maibutnikh uchyteliv tekhnolohii [Formation of entrepreneurial competence in future technology teachers]. *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka* [Scientific notes of Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vinnichenko]. *Seriia : Problemy metodyky fizyko-matematychnoi i tekhnolohichnoi osvity, issue* 9*(3), 51-54* [in Ukrainian].
10. 10.Onyshchenko S. V. (2014). Konstruktorsko-tekhnolohichna kompetentnist yak komponent profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv tekhnolohii [Design and technological competence as a component of the professional competence of future technology teachers]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky* [Scientific notes of Berdyan State Pedagogical University] *: zbirnyk naukovykh prats. Berdiansk, № 4, 178–185* [in Ukrainian].
11. 11. Orshanskyi L., Matvisiv Ya., Yasenytskyi V., Ursu, V. (2023). Modeliuvannia protsesu formuvannia konstruktorsko-tekhnolohichnoi kompetentsii vchyteliv tekhnolohii [Modeling the process of formation of design and technological competence of technology teachers]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal* [Ukrainian Pedagogical Journal]*, № 2, 147-150* [in Ukrainian].
12. Pilova S. H. (2021). Formuvannia orhanizatsiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv u protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of organizational competence of future teachers in the process of professional training]. *Candidate's thesis*. Odesa [in Ukrainian].
13. Ponomarova N. O., Molchanova D. O. (2023). Orhanizatsiina kompetentnist uchytelia Novoi ukrainskoi shkoly [Organizational competence of the teacher of the New Ukrainian School]. *Psykholoho-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka* [Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the conditions of modern challenges] *: materialy VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Kharkiv : KhNPU im. H. S. Skovorody, 914–916* [in Ukrainian].
14. Pryhodii M. A. (2011). Vykorystannia kompetentnisnoho pidkhodu pry pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv do profilnoho navchannia uchniv [The use of the competence approach in the preparation of future teachers for specialized training of students]. *Materialy mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. «Tekhnolohichnyi pidkhid u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv»* [Materials of the international scientific and practical conference «Technological approach in the training of future teachers»]*, (Uman, 29-30 kvit. 2011 r.). Uman: PP Zhovtyi, issue 3, 167–173* [in Ukrainian].
15. Popova O. V., Zolotukhina S. T. (2020). Formuvannia pidpryiemnytskoi kompetentnosti studentiv u protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of entrepreneurial competence of students in the process of professional training]. *Pedahohika ta psykholohiia* [Pedagogy and psychology]*, issue 63, 111–121* [in Ukrainian].
16. Savchenko L. O., Beshevets L. V. (2006). Pedahohichna kompetentnist yak skladova profesionalizmu vchytelia [Pedagogical competence as a component of teacher professionalism]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly* [Higher and secondary school pedagogy]*: zb. nauk. prats, issue 15, 286-291* [in Ukrainian].
17. Tereshchenko T. S. (2016). Teoretychni aspekty formuvannia orhanizatsiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv [Theoretical aspects of the formation of organizational competence of future specialists]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu*

bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy [Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine]. *Seriia : Pedahohika, psykholohiia, filosofiia, issue 253, 285-289* [in Ukrainian].
18. Iashchuk S. M. (2015*). Profesiina pidhotovka mahistriv tekhnolohichnoi osvity: teoriia y metodyka : monohrafiia* [Professional training of masters of technological education: theory and methodology: monograph]. *Uman : FOP Zhovtyi* [in Ukrainian].
19. Raven, J. (2018). Competence in Modern Society. Identification, development and implementation. Publisher: H.K. Lewis

Kudria O., Ovsii I. Project and technological activity as a means of forming competences in future teachers of technology

The article reveals the peculiarities of the formation of competences of future teachers of technologys. It has been established that one of the effective means of forming students' competencies is the use of project-technological activities. This activity combines organizational, design-technological, entrepreneurial and other aspects of training. An analysis of scientific literature was carried out in order to systematize and generalize data on the implementation of the competency approach in the process of professional training of future technology teachers.

It is noted that the organization of educational activities of future technology teachers during the study of various educational subjects on the basis of project-technological activity has a significant impact on the formation of project-technological competence. This competency is more global and consists of a certain set of other competencies that are formed at various stages of project implementation. Competences that are important to form in future technology teachers in the process of project-technological activity are highlighted: organizational, design-technological, entrepreneurial. The main components of these competences are defined.

It has been established that the organization of the learning process based on project-technological activity contributes to the development of organizational, design-technological, and entrepreneurial competencies. Organizational competence of students is determined by their ability to plan, organize and manage the work of a group or team, and project-technological activities help to develop these skills through joint problem solving, role distribution and coordination of actions. The formation of design-technological competence in future teachers of technology presupposes their understanding and ability to apply engineering and technological knowledge to create new products or improve existing ones. Entrepreneurial competence is formed in the process of working on projects, students learn the basics of entrepreneurial activity, acquire skills in managing resources, developing business strategies and effective communication.

Key words: *project-technological activity, creative project, project activity, project, future teacher of technology, competence, educational activity, technological education.*

УДК 37.035:355.01-057.36:3.083.95(477)
DOI https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.95.14

Лабенок О. І.

СОЦІАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У статті обґрунтовано необхідність соціальної спрямованості професійної підготовки військовослужбовців Збройних сил України як запоруки їх ефективного виконання завдань за призначенням та визначено шляхи її забезпечення в освітньому процесі ЗВО.

Соціальну спрямованість професійної підготовки військовослужбовців Збройних сил України автор розглядає як одну з педагогічних умов ефективного формування соціально-психологічної готовності військовослужбовців до виконання завдань за призначенням в умовах гібридної війни. Актуальність такого підходу визначається появою нових форм ведення сучасних війн у глобальному світі та необхідністю врахування цих нових викликів у процесі формування сучасних Збройних сил України та вдосконалення професійної підготовки військовослужбовців, формування та розвитку у них високих військово-професійних якостей, позитивної мотивації до військової служби, виховання в особового складу почуття патріотизму, вірності національним цінностям тощо.

Автор наголошує на тому, соціально спрямована підготовка військовослужбовців дозволяє враховувати вимоги суспільства щодо високого рівня їхньої професійної компетентності, етичності, адаптивності до змін та готувати військовослужбовців, які відповідають потребам суспільства. Доведено, що спрямованість на соціальні аспекти включає в себе формування громадянської свідомості військовослужбовців. Спрямована на соціальні потреби підготовка враховувала важливість взаємодії з громадськістю та розвитку партнерських відносин між Збройними силами та громадянським суспільством. Соціальна спрямованість також передбачала розвиток особистісних якостей, таких як лідерство, комунікативні навички, здатність до роботи в команді, що є важливим для успішної військової кар'єри та взаємодії з оточуючим суспільством. Було зроблено висновок, що спрямованість на соціальні аспекти в освітньому процесі ЗВО для військовослужбовців сприяла не лише їхній ефективній професійній підготовці, але й налагодженню взаємодії з суспільством, наслідком чого стала підтримка громадської довіри та партнерства.

Ключові слова: *соціальна спрямованість, професійна підготовка, військовослужбовці Збройних сил України, соціальна активність особистості, освітні заходи.*